

ANNA KOŁODZIEJCZAK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ANDRZEJ KALENIEWICZ

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu

UWARUNKOWANIA ROZWOJU TURYSTYKI ROWEROWEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH. DOŚWIADCZENIA WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

Abstract: Determinants of the Development of Cycling in Rural Areas. The Experience of Wielkopolskie Voivodeship. The diversified landscape of Wielkopolskie Voivodeship favours the development of cycling. There is woodland in its northern part, *e.g.* the Noteć Forest, in its central and western parts we can find palaces and rural residences, in the east there are opencast brown-coal mines and power houses blended in with a post-glacial scenery, while in the south there are hills offering beautiful vistas. The region's network of cycle routes is one of the best in the country. It is crossed by several international trails, seven thematic ones, and countless local routes. They are supervised by various bodies: local governments at the voivodeship, powiat and commune levels, the Board of Landscape Parks of Wielkopolskie Voivodeship, State Forests, and the Polish Tourist and Sightseeing Society (PTTK). As a result, marking those trails and information about them is financed by many entities. There are several thousand kilometres of trails to choose from, almost two thousand of which make up the Wielkopolska Cycle Trail System. This is a network of regional trails, each more than 100 km in length, made uniform and marked by the Sport and Tourism Department of the Marshal's Office. Most trails follow predominantly forest or country roads, and it is only rarely that they go along asphalt ones. The Wielkopolska Cycle Trail System has GPS marking, and the cyclist can start on a journey practically with no map and guide. Apart from the marking of bike routes there has also appeared basic stop infrastructure (car parks, rest sites, equipment rental, service points, *etc.*), for which their managers obtained funds in the years 2007-2013 under various Community programmes: the *Wielkopolskie Voivodeship Operational Programme*, the *Rural Development Programme*, and the *Fish Operational Programme*. The article presents good practices employed in the voivodeship that contribute to the development of cycling.

Key words: Cycling, EU programmes, rural areas, Wielkopolskie Voivodeship.

Wstęp

Popularność roweru jako sposobu aktywnego wypoczynku wynika z tego, że korzystanie z tej formy przemieszczania się nie wymaga tak dużej sprawności fizycznej i nakładów finansowych na zakup sprzętu, jak inne formy turystyki np. kajakerstwo, trekking, narciarstwo. Istotną zaletą roweru jest połączenie korzyści, jakie czerpie turysta pieszy (obcowanie z przyrodą, bezpośredni kontakt z innymi ludźmi, możliwość penetracji obszarów niedostępnych dla samochodów) z blisko czterokrotnie większą prędkością przemieszczania [Beim 2012].

Pod pojęciem *turystyka rowerowa* rozumie się zgrupowanie różnych form aktywności, których wspólnym elementem jest środek transportu, jakim jest rower. Wśród tych aktywności można wyróżnić krótkie kilkugodzinne wyjazdy podmiejskie, wycieczki realizowane w ramach pobytu w określonej miejscowości, rajdy rowerowe oraz długoterminowe wyprawy rowerowe. W rzeczywistości wszystkie te formy aktywności wiążą się z dobrą organizacją turystyki. Według Pratte'a [2006] organizacja turystyki rowerowej składa się z następujących modułów:

- tworzenie sieci szlaków jako podstawowego elementu infrastruktury rowerowej,
- współpraca instytucji, organizacji, stowarzyszeń, lokalnych społeczności m.in. wyznaczaniu tras rowerowych,
- organizacja usług gastronomicznych, kulturalnych oraz udostępnianie innych atrakcji turystycznych,
- promocja i marketing, które są stymulatorami rozwoju turystyki rowerowej.

Najważniejszym elementem turystyki rowerowej są szlaki, będące odcinkami tras dla rowerzystów, oznaczonymi specjalnymi znakami, których przebieg prowadzi istniejącymi drogami publicznymi. Często wykorzystują one elementy infrastruktury dróg leśnych oraz wałów przeciwpowodziowych. Szlak przyjazny rowerzyście musi spełniać określoną grupę kryteriów, tj. prowadzić drogami o małym natężeniu ruchu samochodowego, być wyposażony w dobrą infrastrukturę turystyczną, jego przebieg ma zapewnić wygodę dojazdu do szlaku środkami komunikacji publicznej, którymi można przewieźć rower oraz powinna być zabezpieczona dobra dostępność map i materiałów informacyjnych szlaku. Holenderska organizacja nadzorująca ruch rowerowy (CROW) stworzyła listę wytycznych, jakie należy brać pod uwagę przy wytyczaniu szlaków:

- spójność, czyli szlaki powinny tworzyć całość i być połączone ze wszystkimi źródłami i celami podróży rowerowych,
- bezpośredniość, tj. oferować rowerzystom możliwie najkrótsze połączenia,
- atrakcyjność, zatem powinny prowadzić w sposób zapewniający jazdę wśród miejsc godnych zobaczenia,
- bezpieczeństwo ruchu,
- wygoda, czyli umożliwiać szybką i wygodną jazdę rowerem¹.

¹ Strona internetowa: <http://polskanarowery.sport.pl/msrowery/1,145255,18624644,szlaki-turystyczne-przyjazne-rowerzystom-czyli-jakie.html#BoxRekrImg>; [dostęp: 31.08.2015].

Trasy rowerowe powinny być generatorami pozytywnych skutków gospodarczych i społecznych dla lokalnych społeczności. Zdaniem Ritchle i Hall [1999] jest to możliwe, gdyż turystyka rowerowa jest doskonałym sposobem dystrybucji zarówno społecznych i gospodarczych korzyści, stając się tym samym pośrednim narzędziem rozwoju obszarów wiejskich.

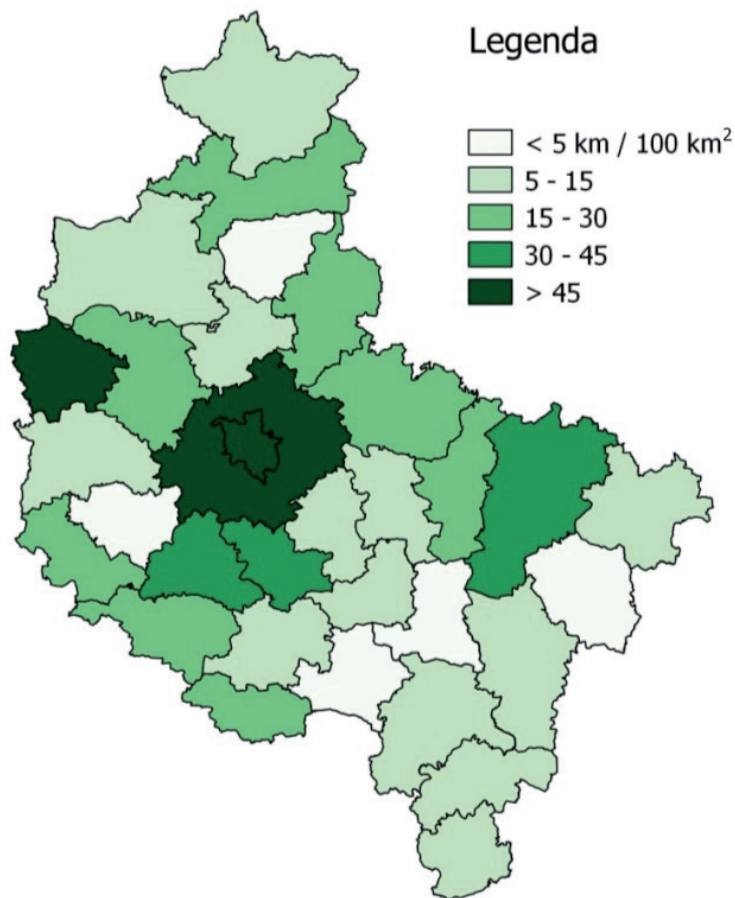
Województwo wielkopolskie znane jest ze swoich dobrze przygotowanych szlaków rowerowych, dzięki którym łatwo przekonać się, że występuje na jego obszarze wiele zróżnicowanych walorów i atrakcji turystycznych, niż powszechnie się o nich mówi. Wielkopolanie z właściwą sobie pracowitością jako pierwsi w kraju stworzyli spójny system tras rowerowych, obejmujących swym zasięgiem teren całego regionu. Do wyboru jest ponad dwanaście tys. km szlaków rowerowych, z czego niespełna dwa tys. to Wielkopolski System Szlaków Rowerowych. O jego jakości świadczy certyfikat Polskiej Izby Turystycznej za najlepszy produkt turystyczny przyznany mu przez Polską Organizację Turystyczną w 2004 r.

Celem opracowania jest przedstawienie dobrych praktyk stosowanych na terenie woj. wielkopolskiego, które przyczyniają się do rozwoju turystyki rowerowej na obszarach wiejskich.

1. Rozwój turystyki rowerowej na obszarach wiejskich

Zróżnicowany krajobraz woj. wielkopolskiego sprzyja rozwojowi turystyki rowerowej. Północna część regionu to lasy, m.in. Puszcza Notecka, w części środkowej i zachodniej znajdziemy pałace i wiejskie rezydencje, na wschodzie odnajdziemy odkrywki węgla brunatnego i elektrownie wtopione w polodowcowy krajobraz. Na południu województwa znajdują się wzgórza, z których rozciągają się piękne widoki. Wytyczona sieć tras rowerowych należy do najlepszych w kraju. Przez region przebiega kilka szlaków międzynarodowych, siedem tematycznych i niezliczona liczba lokalnych. Są to szlaki różnych zarządców, tj. samorządów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym, Zarządu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Lasów Państwowych i PTTK. Dzięki temu różne podmioty łożą na oznakowanie tych szlaków i informację o nich. Gęstość szlaków rowerowych w woj. wielkopolskim jest zróżnicowana przestrzennie (ryc. 1). Obszary o najgęstszej sieci rowerowej to powiaty poznański i międzychodzki, natomiast o najmniejszej gęstości – chodzieski, grodziski, krotoszyński, pleszewski oraz turecki.

W 2011 r. szlaki rowerowe utworzone przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Poznaniu wspólnie z samorządami obejmowały 88 tras o łącznej długości 1593 km, dotyczyło to obszaru województwa poza północną jego częścią. Na całym terenie woj. wielkopolskiego PTTK posiadało w ewidencji 2171 km szlaków rowerowych [Śledzińska 2012].

Ryc. 1. Gęstość szlaków rowerowych według powiatów w woj. wielkopolskim
 Źródło: Na podstawie geobaz: Zarządu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego
 i Trial.pl, K. Piotrowski, 2015.

Województwo wielkopolskie było pierwszym, w którym przeprowadzono inwentaryzację szlaków rowerowych, w większości powstałych z inicjatyw lokalnych. Inwentaryzacja pozwoliła na pewne uporządkowanie i ujednoczenie systemu oznakowania. Najważniejsze szlaki rowerowe ujęto w Wielkopolski System Szlaków Rowerowych (WSSR) – ok. 1800 km pokrywających cały region i będących w gestii samorządu województwa (tab. 1). Założeniem WSSR było poprowadzenie tras drogami łatwo przejezdnymi o słabym natężeniu ruchu, oznakowanie zgodne z kodeksem drogowym i instrukcją znakowania PTTK oraz opisanie w profesjonalnym wydawnictwie i za pomocą gps.

Tabela 1

Szlaki wchodzące w skład Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych

Nazwa	Kolor oznakowania	Całkowita długość w km ¹	Rok oznakowania
Piastowski Trakt Rowerowy	czarny	104	1994
Rowerowy Szlak Stu Jezior	czarny	110	1999
Pierścień Rowerowy Dookoła Poznania	pomarańczowy	163	2001
Transwielkopolska Trasa Rowerowa – odcinek północny	zielony	200	2002
Transwielkopolska Trasa Rowerowa – odcinek południowy	zielony	276	2003
Ziemiański Szlak Rowerowy	zielony	245	2004
Nadwarciański Szlak Rowerowy – odcinek wschodni	niebieski	249	2005
Nadwarciański Szlak Rowerowy – odcinek zachodni	niebieski	124	2009
Bursztynowy Szlak Rowerowy	zielony	200	2010

¹niektóre szlaki rowerowe nakładają się na siebie – biegną po wspólnych odcinkach.

Źródło: Opracowanie własne.

Trasy Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych umożliwiają dotarcie turysty do najbardziej wysuniętych krańców województwa (ryc. 2). W 2009 r. przy współpracy z Fundacją All For Planet i Stowarzyszeniem „Rowerowa Wielkopolska” otwarty został Poznański Węzeł Rowerowy (PWR), czyli punkt orientacyjny, w którym skupiają się wszystkie trasy należące do WSRR i poza nim. W wyposażeniu Poznańskiego Węzła Rowerowego są stojaki dla rowerów, tablice informacyjne z planem Poznania zaznaczonym umiejscowieniem (punkt „tutaj jesteś”) oraz mapą województwa przedstawiające przebieg szlaków rowerowych i drogowskaz rowerowy, tzw. róża wiatrów, wskazujący kierunki rozchodzenia się poszczególnych szlaków oraz odległości z PWR do krańcowych punktów szlaków.

Najwcześniej powstał *Piastowski Trakt Rowerowy* biegnący znaną trasą turystyczną w Polsce, wśród pól i pagórków Pojezierza Gnieźnieńskiego, pozwalający na zapoznanie się z dziejami państwowości polskiej od początku. *Szlak Stu Jezior* to najpiękniejsza widokowo trasa w Wielkopolsce, wiedzie w kierunku Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego, jednego z ulubionych terenów letniskowych miesz-

kańców Poznania. Trasa ta połączona jest z międzynarodowym szlakiem rowerowym R-1 (Calais – Sankt Petersburg).

Pierścień Dookoła Poznania jest najbardziej popularną trasą rowerową wśród cyklistów. Jego oryginalna struktura w formie koła z siedmioma szprychami, daje możliwość zaplanowania kilkunastu niezbyt długich wycieczek zaczynających się i kończących w stolicy Wielkopolski.

Ryc. 2. Schemat Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych

Źródło: A. Kaleniewicz.

Transwielkopolska Trasa Rowerowa składa się z dwóch odcinków: północnego i południowego. Odcinek północny to najciekawszy przyrodniczo szlak, biegnący wśród lasów i jezior do najbardziej wysuniętej na północ województwa gminy Okonek. Odcinek południowy jest przeciwieństwem trasy północnej, bowiem prowadzi wśród bezkresnych pól oraz przez najwyższe wzniesienie w Wielkopolsce – Kobyłą Górę (284 m.n.p.m). Na szlaku znajduje się wiele obiektów zabytkowych i kulturalnych.

Na południe województwa wiedzie również *Ziemiański Szlak Rowerowy*, na którym turysta może zwiedzić wiele dworów, pałaców, stadnin konnych, zabytkowych kościołów i klasztorów. Połączony jest z *Rowerowym Szlakiem Miodowym*, który stanowi 15 km pętlę i przebiega przez gminę Pakosław. Swoją nazwę wziął od licznie występujących na jej terenie pasiek. Na *Ziemiańskim Szlaku Rowerowym* znajduje się jedyny w swoim rodzaju skansen filmowy w Cichowie.

Nadwarciański Szlak Rowerowy przebiega w całości wzdłuż rzeki Warty na terenie woj. wielkopolskiego i jest podzielony na dwa odcinki: wschodni i zachodni. Odcinek wschodni jest poprowadzony przez parki krajobrazowe: Rogaliński, Żerkowsko-Czeszewski oraz Nadwarciański. Zwłaszcza na terenie tego ostatniego łatwiej jest spotkać ptaki niż ludzi. Odcinek zachodni jest krótszy i stanowi alternatywę dla wytyczonego 10 lat wcześniej *Szlaku Stu Jezior*. Trasa wiedzie przez rezerwat przyrody Śnieżycowy Jar (gmina Murowana Goślina) oraz Sierakowski Park Krajobrazowy i kończy się na skraju woj. wielkopolskiego w Międzychodzie, w tzw. Krainie Stu Jezior.

Bursztynowy Szlak Rowerowy nawiązuje do przebiegu dawnego traktu handlowego, jakim był szlak bursztynowy łączący Morza Bałtyckie z Adriatyckim. Ma swój początek w Sycowie, skąd prowadzi przez Ostrzeszów, Kalisz, wzdłuż rynny jezior ślesiańskich do Przewozu na skraju jez. Gopło.

Produkt turystyczny Wielkopolski System Szlaków Rowerowych (WSSR) jest nie tylko opisany w jednolitej graficznie serii przewodników, ale także opracowany z myślą o miłośnikach nawigacji satelitarnej. Na stronie www.gpswielkopolska.pl możemy uzyskać dostęp do darmowych plików ze śladami szlaków należących do WSSR. Wystarczy je ściągnąć i zainstalować w swoim odbiorniku GPS. Jeszcze większą atrakcją jest darmowa topograficzna mapa wektorowa Wielkopolski opracowana na podstawie dokładnej mapy cyfrowej V-map level2. Co ciekawe, żadne z pozostałych województw w Polsce nie ma takiej mapy w ofercie, zresztą niewiele regionów europejskich może pochwalić się takim darmowym rarytasem [Kaleniewicz 2012].

W ten sposób władze woj. wielkopolskiego jako pierwsze w kraju zaoferowały w Internecie mapy i szlaki rowerowe w formie podkładów i śladów GPS, starając się przyciągnąć bardziej wymagającego turystę rowerowego. Jest to ważny kierunek rozwoju oferty turystycznej Wielkopolski.

W woj. wielkopolskim nadal liczne są inicjatywy oddolne, które pokazują, że sieć szlaków można jeszcze dogęścić z pożytkiem dla rowerzystów i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich. Samorządy powiatowe, gminne oraz niektóre Lokalne Grupy Działania pozyskiwały w latach 2007-2013 środki finansowe z różnych programów unijnych: *Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego*, *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich* i *Programu Operacyjnego Ryby*.

Jednym z ciekawych projektów zrealizowanych przez Starostwo Powiatowe w Kościanie ze środków finansowych *Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego* było przedsięwzięcie „Rowerem w głąb dziejów Południowej Wielkopolski. Romantyczne trasy rowerowe Ziemi Kościańskiej”, które jest kompleksowym produktem turystycznym. Środki te wykorzystano na wytyczenie 10 dobrze oznakowanych tras rowerowych o łącznej długości 295 km z miejscami postojowymi i tablicami informacyjnymi oraz stworzenie strony internetowej, z której można pobrać mapy i ślady GPS tras oraz znaleźć praktyczne informacje, opisy szlaków².

W wielu strategiach rozwoju turystyki gmin woj. wielkopolskiego ważne miejsce zajmuje turystyka rowerowa. Tak jest w przypadku *Strategii rozwoju turystyki Związku Międzygminnego Puszcza Zielonka*, której celem jest stworzenie markowego produktu turystycznego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Dzięki wsparciu funduszy unijnych na terenie Puszczy Zielonka (długość tras ok. 500 km) wykonano przy trasach rowerowych infrastrukturę obsługującą rowerzystów: miejsca odpoczynkowe, kamienne drogowskazy rowerowe ustawione w węzłach szlaków rowerowych oraz wielkoformatowe mapy tras rowerowych. Wydano papierową mapę Puszczy Zielonka, przewodnik turystyczny i materiały promocyjne. Dodatkowo oznakowano cztery kolejne trasy rowerowe utrzymujące łączność z istniejącym systemem w Puszczy Zielonka, które objęły dwa sąsiednie parki krajobrazowe, tj. Lednicki Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy „Promno” [Billert 2012].

Lokalne Grupy Działania w ramach przedsięwzięcia Małe projekty osi 4 Leader *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013* pozyskiwały środki finansowe na stworzenie i promocję szlaków rowerowych czy organizację rajdów (tab. 2).

Duże znaczenie dla promocji miały i nadal mają liczne wydawnictwa powstałe zarówno z inicjatywy podmiotów komercyjnych, organizacji społecznych, jak i instytucji publicznych. Są to przede wszystkim przewodniki, atlasy rowerowe, które za darmo rozdawane są turystom na miejscu (fot. 1). Wartością tych inicjatyw jest nie tylko dostarczanie informacji o szlakach i atrakcjach turystycznych, ale również kreowanie przez nie pozytywnej atmosfery wokół turystyki rowerowej.

---

² Strona internetowa: <http://www.rowerowypowiatkoscian.pl/aktualnosci.html>; [dostęp: 31.08.2015].

Tabela 2

Zrealizowane projekty związane z turystyką rowerową
w ramach *PROW 2007-2013* w woj. wielkopolskim

Nazwa projektu	Lokalna Grupa Działania	Wartość projektu w zł
Oznakowanie szlaku rowerowego w ciągu „Trójkowej Magistrali” gmina Mikstat	Ostrzeszowska LGD	7862, 00
Utworzenie i promocja szlaku rowerowego przebiegającego po terenie gminy Godziesze Wielkie	LGD 7 Kraina Nocy i Dni	5300,02
Oznakowanie szlaku rowerowego wokół Jaraczewa	Lider Zielonej Wielkopolski	25000,00
Kraina 100 Jezior – Powiat Międzychodzki przyjazny dla turystów na 2 i 4 kołach. Etap I: sieć szlaków rowerowych	Puszcza Notecka	8522,50
Wierzycki szlak rowerowy	Światowid	11649,12
Oznakowanie tras oraz opracowanie i wydanie publikacji „Przewodnik po znakowanych trasach rowerowych gminy Osieczna”	Kraina Lasów i Jezior	4063,85
Przystanek na trasie rowerowej Sączyn	LGD 7 Kraina Nocy i Dni	14175,00
Przystanek na trasie rowerowej Żydów	LGD 7 Kraina Nocy i Dni	14175,00
Przewodnik wycieczek rowerowych po gminie Sieroszowice	LGD 7 Kraina Nocy i Dni	7761,78
Utworzenie miejsca wypoczynku i organizacja 3 rajdów rowerowych	Puszcza Notecka	13415,76
V Powiatowy Rajd Rowerowy – Jubileuszowy Chopinowski	Ziemia Grodziska	3298,99
Rajd rowerowy Szlakiem Emilii Szczanieckiej	KOLD	4983,57
Rajd rowerowy do Źródłka w Żarnowcu	Źródło	3924,91
Doposażenie i zagospodarowanie Chaty Grilowej jako miejsca postojowo-rekreacyjno-wypoczynkowego w celu wzrostu atrakcyjności obszaru dla podróżujących szlakiem konnym i rowerowym	Solidarni w Partnerstwie	7800,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Fot. 1. Darmowe atlasy i przewodniki rowerowe

Źródło: A. Kołodziejczak, 2015.

Zarząd Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Park Narodowy, Lasy Państwowe występowały i nadal występują z inicjatywami na rzecz popularyzowania turystyki rowerowej. Na turystów w lasach czekają obiekty małej architektury, tj. zadaszone stacje, ławki, miejsca na grilla oraz tablice informujące o walorach przyrodniczych obszaru. Takie przystanki turystyczne powstały przy wyznaczonych szlakach rowerowych na terenie gminy Sieraków w 5 wsiach, tj. Grobi, Górze, Izdebnie, Przemyślu i Tucholi w 2014 r. w ramach współpracy Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Urzędu Gminy Sieraków i były współfinansowane z działania *PO Ryby 2007-2013*³. W ramach wyposażenia znajdują się w tych atrakcyjnych punktach: grille i wędzarnie, ławki, stoły, kosze na śmieci, stojaki na rowery, ławki i stoły, zgniatarki do butelek, maszt flagowy, oświetlenie zasilane fotowoltaicznie oraz infokioski (fot. 2). W nich znajdziemy krótką informację o wsi i dużo zdjęć. W przyszłość powinny być one uzupełnione o inne informacje potrzebne turystyce.

Barierą rozwojową turystyki w Polsce jest znakowanie szlaków rowerowych. Kwestia znakowania nie jest jednoznacznie ujęta w przepisach prawnych, praktycznie poza pewnymi przypadkami, jak obszary chronione przyrody, tereny prywatne nie jest wymagane specjalne pozwolenie na znakowanie szlaku. Brak jest też koordynacji przebiegu szlaków, dlatego na niektórych obszarach istnieje chaos szlakowy. Dotyczy to Puszczy Zielonki i Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego (fot. 3), gdzie nakładają się trasy wyznaczone przez Urząd Marszałkowski, starostwo powiatowe, gminy i stowarzyszenia lokalne. Miejscami oznakowanie wymaga odnowienia lub wskazane byłoby trzymanie się jednego sposobu znakowania. Brakuje opracowań prezentujących wszystkie szlaki jednocześnie. Warto stworzyć bazę szlaków z informacją o zarządzającym oraz finansowaniu, dbać o coroczne sprawdzenie i uzupełnienie oznakowania oraz o regularne (co 3–5 lat) odnawianie szlaku.

³ www.lgrow.pl/promocja-i-szkolenia-dzialania-promocyjne/promocja-i-szkolenia-dzialania-promocyjne-planowane/1285-zaprosili-nas-ochotnicza-stra-poarna-w-izdebnie [dostęp: 11.09.2014].

Fot. 2. Przystanek rowerowy z infokioskiem w Grobi (gmina Sieraków)
 Źródło: A. Kołodziejczak, 2014.

Fot. 3. Błędne oznakowanie szlaku rowerowego w gminie Sieraków
 Źródło: K. Piotrowski, 2014.

Poważnym utrudnieniem dla uprawiania turystyki rowerowej w woj. wielkopolskim jest jakość połączeń kolejowych. Dla wielu użytkowników rowerów dalsze wycieczki są możliwe w sytuacji, gdy część podróży odbywa się pociągiem (np. dojazd do miejscowości, gdzie rozpoczyna się szlak) lub gdy kolej daje poczucie bezpieczeństwa (możliwość powrotu w sytuacji awarii lub nagłego załamania pogody). Na przeszkodzie stoi niedostosowany tabor, ale też niewielka liczba kursów, zwłaszcza w dni wolne od pracy [Beim 2012].

Podsumowanie

Województwo wielkopolskie znane jest ze swoich dobrze przygotowanych szlaków rowerowych. Władze samorządowe jako pierwsze w kraju stworzyły spójny system tras rowerowych, obejmujący swym zasięgiem teren całego regionu. Podkreślić należy, że powstawały one we współpracy, także finansowej nie tylko wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, ale Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, stanowiąc jeden z nielicznych w kraju przykładów udanej współpracy tyłu podmiotów w zakresie turystyki rowerowej. Urząd Marszałkowski co roku przeznacza środki finansowe na odnawianie i konserwację tras Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych, w kolejności ich powstawania. Udany przykładem współpracy Departamentu Sportu i Turystyki z fundacją All For Planet było nie tylko powstanie Poznańskiego Węzła Rowerowego lecz doposażenie szlaków w tablice informacyjne i miejsca postoju (drewniane wiaty wyposażone w stojaki na rowery, mapy i kosze na śmieci).

Nie można też nie doceniać znaczenia infrastruktury towarzyszącej, jako czynnika wpływającego na rozwój obszarów wiejskich. Zarówno tej przeznaczonej dla turystów np. przyjaznych miejsc noclegowych, jak i tej częściowo służącej rowerzystom, tj. dróg pieszo-rowerowych biegnących wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych. Ponadto, bardzo ważna jest integracja z transportem publicznym, zwłaszcza zapewnienie atrakcyjnych warunków przewozu rowerów kolejami regionalnymi. Innym problemem jest tworzenie nowych szlaków turystycznych przez osoby niedoświadczone, co wprowadza chaos informacyjny.

Promocja tras, rajdy i coroczne dotacje do imprez rowerowych na szlakach przyczyniają się do popularyzowania turystyki rowerowej, stając się tym samym narzędziem rozwoju obszarów wiejskich woj. wielkopolskiego.

Literatura

- Beim M., 2012, *Infrastruktura rowerowa i możliwości jej rozwoju*, [w:] *Turystyka w aglomeracji poznańskiej*, S. Bródka, P. Zmyślony (red.). Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej, nr 20, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 158-176.
- Billert A., 2012, *Infrastruktura dla turystyki rowerowej w Puszczy Zielonka i w jej okolicach*, [w:] *Turystyka rowerowa w zjednoczonej Europie*, J. Śledzińska, B. Włodarczyk (red.). Wyd. PTTK Kraj, Warszawa, s. 121-132.
- Kaleniewicz A., 2012, *Projekt GPSWielkopolska – zastosowanie nawigacji satelitarnej w turystyce (nie tylko) rowerowej*, [w:] *Turystyka rowerowa... op. cit.*, s. 133-140.
- Piotrowski K., 2014, *Szlaki turystyczne*, [w:] *Strategia rozwoju turystyki w gminie Sieraków do 2020 r.*, A. Kołodziejczak (red.). Wersja CD, s. 39-45.

- Pratte J., 2006, *Bicycle Tourism on the Trail to Economic Development*, [w:] *Prairie Perspectives*, B. C. Haliman J. Gardiner, D. Blair (red.). Geographical Essays, t. 9, nr 1, University of Winnipeg, s. 62-84.
- Ritchie B. W., Hall C. M., 1999, *Bicycle Tourism and Regional Development: A New Zealand Case Study Anatolia*. *An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, t.10, wyd. 2, s. 89-112.
- Śledzińska J., 2012, *Rowerem przez Polskę – działalność PTTK w zakresie turystyki rowerowej*, [w:] *Turystyka rowerowa ... op. cit.*, s. 41-63.

